

SUBKULTURE

Specifične mladinske subkulturne enklave so po pravilu izrazito manjšinski pojavi v populaciji mladih. Biološka mladost je skratka potreben, ne pa zadosten pogoj kulturne mladosti, saj gredo vsi mladi skozi fazo biološkega odraščanja, ne pa tudi skozi fazo kulturne interpretacije mladosti (najstništvo), pri čemer pa šele oboje skupaj omogoča oblikovanje posebne mladostniške drže.

Kultura moderne skupnosti kot jo doživlja odraščajoč človek je v marsičem specifična:

netransparentna: ni nedvoumnega obreda iniciacije

negotova: zaradi rastoče socialne kompleksnosti ni hegemonске instance, ki bi proces odraščanja interpretirala

dolgotrajna: podaljšuje se predvsem zaradi procesa šolanja

Nekateri ključni dejavniki modernosti, ki sooblikujejo kulturno podobo mladega človeka in dojemanje sveta:

- 1.ekspanzija MM – omogočajo relativno nenadzorovano druženje, neodvisno od starševskega in dominantnega sveta in izpostavljenost sorodnim estetskim, čustvenim in miselnim sporočilom (glasba na koncertu)
- 2.šolanje – umik pred nadzorom odraslih in druženje z mladimi
- 3.urbanizacija - glej 2
- 4.prosti čas – kot čas, ki ni namenjen ne delu ne šoli, ki ni nadzorovan, in ki predstavlja manjši del časa, s katerim lahko razpolag mlada oseba
- 5.vrednotno distanciranje od sveta odraslih
- 6.dvig materialnega standarda – spodbuja materialno potrošnjo subkulturnega blaga
- 7.dejavniki kulturne industrije – razvoj novih glasbenih tehnologij, odsotnost mladinske estetike z elitizacijo jazza po 2.svetovni vojni

Del biološko mladih ljudi je te dejavnike kulture okolja doživljal kot dejavnike lastne "kulturne usode". Mladi so si podobni po kulturnih vsebinah v duševnosti. Dokler se te podobnosti ne zavedajo, imamo opraviti z mladinsko kategorijo. Ko pa se neko število takšnih mladih ljudi vzajemno prepozna in identificira, imamo opraviti z mladimi, ki se zavedajo svoje posebnosti. Nastane mladina kot skupina. Zaradi podobnih vsebin v duševnosti so se razvila podobna sidra socialnosti. Šele na ravni, ko se pomembno prekrivata kulturna usoda in socialna zavest s specifično obliko estetskega občutenja, lahko govorimo o subkultur. Mladinska subkultura v zadnji instanci gnezdi v biološki mladosti. Estetsko sorodnost, ki jo pripadnik doživlja tudi na ravni telesa, moramo ločiti od navadne estetske privrženosti. Štiridesetletnik torej ne more biti pripadnik subkultur. Telesno ugodje je izvorna funkcija estetskega delovanja. Moderne kulturne skupnosti se oblikujejo po tem, da skušajo številni pripadniki zabrisati mejo med mladostjo in odraslostjo. Še dolgo po tem, ko prenehajo biti biološko mladi, se še vedno identificirajo z najstniško kulturno usodo in njenimi socialnimi ekstenzijami. Nastaja nekaj, kar bi lahko poimenovali kult mladosti.

3 distinkcije subkultur:

1. razločevanje pripadnosti mladinski subkultur in individualni estetski privrženosti

Mladi od 50. naprej največkrat uporabljajo **glasbeno estetiko** kot tisto sredstvo, ki najbolj potencialno izraža njihovo specifično občutenje sveta v odnosu do odraslih (punkerji, raverji, heavymetalci in rockabillyji) ali uporaba **drugih pojavov** (bikerji – motor, gayi/lezbike – spol, skaterji – športni rekvizit, skini – razredna starševska pripadnost).

2. med mladinskimi subkulturami, ki se oblikujejo v odnosu do dominantnega sveta (subkulture rocka) in tistimi, ki jih ključno zaznamuje odnos do starševskega sveta (ne vzpostavlja tako absolutne in neprehodne meje od sveta odraslih. Izjava skina: Skin se rodiš in za zmeraj ostaneš).
3. sodobne (odzivajo se na aktualen kulturni kontekst 90.) in nostalgične (sklicujejo se na pretekle mladinske subkulture. Ker je kulturni kontekst v katerem so subkulture nekoč nastale, že davno izginil, se nostalgija v glavnem omejuje na estetsko dimenzijo pojava) mladinske pojave.

SUBKULTURE in SUBKULTURNE SCENE 90.

– Angleški izvirnik subculture se je v sociološkem besedišču udomačil v prvih povojnih letih. Problematičen je italijanski prevod "sottocultura", saj je razumevanje subkulture kot podkulture popolnoma zgrešeno. Tudi prevajanje pojma subkulture kot obkulture je samo malo manj ustrezna različica. Kultura je stvar kvalitete in ne kvantitete. Vsaka kultura je seveda enako "kulturna" kot druge, ne glede na njeno množičnost, sprejetost, razširjenost, oziroma zunajkulturne razsežnosti (ekonomske, politične, verske...). Gre za polje drugačnosti, ne pa za hierarhijo več/manjvrednosti, ne/prave kulture ali celo za dilemo ne/kulturnosti. Podton take neustrezne terminologije je uveljavljeno prepričanje, da obstaja v družbi zgolj ena, prava, glavna kultura ter da so druge manj vredne in zato pod njo ali ob njej. Vsaka kultura, ki pretendira, da je širša, skupna (npr. zahodna, srednjeevropska, nacionalna, rock itd.), je dejansko sestavljena iz več medsebojno različnih, enako legitimnih, paralelnih kultur. Na tak način je potrebno obravnavati tudi subkulture.

Izraz SUBKULTURA Velikonja uporablja za označevanje specifičnih kulturnih praks, pogleda na svet, povečini manjšinskega estetskega ustvarjanja in načinov bivanja, obnašanja, mišljenja in videza, gradnje in ohranjanja posebnega življenjskega sveta v družbeno-kulturnem smislu. Subkulturene fenomene moramo analizirati vsakega na svoj način, predvsem tiste iz 60. in 70., zaradi 4 povezanih sprememb:

1. spremembe v širšem družbenem okolju:

- MM, prevlada informacijske družbe, ekspanzija šolstva, globalizacija sveta, razvoj mladostniškega potrošništva, višanje življenjskega standarda, nova ekološka zavest, juvenilizacija, srednje- in vzhodno-evropske države doživljajo še specifično postsocialistično tranzicijo, nove politično-gospodarske in kulturne preference v družbi, novo družbeno razslojevanje

2. spremembe znotraj mladih:

- protislovna mešanica odpora, fascinacije in resignacije (Ule), generacijska pripadnost se umika kulturni identiteti, odmik od sveta plačanega dela k prostemu času, sprememba spolnih vlog, individualizacija, postmaterialne vrednote, postorganizacijske težnje.

3. dinamika znotraj obstoječih subkultur:

- novosti v načinu bivanja, estetskega ustvarjanja, spremenjene vrednote, nove zvrsti glasbe, recikliranje ali radikaliziranje starih stilov, njihova trivializacija ali zaostritev.

4. pojav popolnoma novih subkulturnih praks

V razmišljanju o S v 90. je zelo pogosto ukoreninjen romantiziran predsodek, ki jih spremlja iz zlatega obdobja njihovega preučevanja v 60. in 70. Tako kot pred njimi druge družbene in

kulturne skupine, ki se jih je držala avreola nekonformnosti, se tudi današnjim subkulturam inherentno pripisuje status "dežurnih upornikov", idejnih, kulturnih estetskih, celo političnih prevratnežev. In če to niso, ne zmorejo ali nočejo biti, naj bi bilo z njimi nekaj hudo narobe. Subkulturne estetske in življenjske PRAKSE 90. so zaradi omenjenih sprememb tako uporniške in subverzivne kot apologetske, so alternative in mainstream hkrati, napadajo in ohranjajo vladajoče kulture. S in SS nista dva ločena načina (sub)kulturnega bivanja in ustvarjanja, ampak gre za idealnotipski skrajnosti na enem kontinuumu. Sta dva vidika znotraj iste SP.

Podobnosti:

1. SS izhajajo iz S, njihove imažerije, preteklosti in sedanjosti, so vezane nanje, a delujejo v precej bolj družbeno sprejemljivi obliki, 2. imajo skupni kulturni fokus – povezuje jih neko osrednje zanimanje, 3. lahko so zastrte nazaj, nostalgične, ali pa naprej, progresivne, 4. lahko so vezane na etnično poreklo, glasbeno zvrst, življenjski stil, estetsko produkcijo 5. način nastajanja: 1. **brkljanje** – izbiranje iz različnih kulturnih zakladnic, v nek nov lasten diskurz, vnovično razporejanje množice že obstoječih znakov, katerih prejšnji pomen se z novim pomenom popolnoma razlasti. Tehnika **kolaža** (sintetičnost) – zloraba že uporabljenega in uporaba že zlorabljenega (npr. psychobilly). 2. koncept skladnosti – posamezni elementi središčijo okoli bolj ali manj natančno dognanega (sub)kulturnega fokusa., 6. pripadnost ni nekakšna zunanja samoumevnost, prisila, usoda

Razlike: SUBKULTURA

1. trdna razredna, politično-ideološka, slojevska, etnična pripadnost, 2. opozicija do dominantnih, vladajočih kultur, nepristajanje na komercializacijo. S je vedno antikulturna., 3. političnost, ciljnost, in sicer z željo spremeniti svet ter s prostovoljno izoliranostjo, 4. zavračanje s strani dominantnih kultur: S je nevarnost za javni red, kršitev "normalnosti", 5. podobnost navznoter (skupna identiteta, pripadnost posameznikov), razlika navzven (strogo ločen od dominantnih kultur)

6. S vključujejo širok spekter doživljanja sveta, estetske ustvarjalnosti, zabavo, ples, različne prireditve (npr. koncerti), 7. natančno profiliran kulturni fokus – dokaj zaprt, fetišiziran krog bistvenih značilnosti, specifičnega vedenja, bivanja, 8. "naredi si sam" izgled – videz, oblačila, dodatki, pričeške, torej celoten outfit.

SUBKULTURNE SCENE So stičišče med dominantnimi kulturami in subkulturami in pogosto prehod ali blažilec med njimi.

1. manjša razredna, politično-ideološka, slojevska, etnična determiniranost. Kulturna identiteta je pridobljena

2. vpletene so v delovanje dominantnih kultur – prepletanje undergrounda in množične proizvodnje. Povečini so skonstruirane prav s potrošništvom. Na konvencionalnost trčijo in jo sprejmejo na nekonvencionalen način, po logiki cash from chaos.

3. niso politizirane, ideologizirane – so prilagojene DK

4. DK jih sprejemajo – SS so dopolnitev DK, kontroliran eskapizem, saj svojim pripadnikom naslednje jutro omogočajo nebolečo vrnitev v normalen življenjski in delovni ritem, 5. sprejemljivost identitet – skupinska pripadnost SS je šibkejša, bolj ohlapna, celo kratkotrajna

in hitro zamenljiva, 6. zabava in igra kot najpomembnejša vidika skupinske pripadnosti, 7. estetska križanja in sintetizacije – pluralizem znotraj S, je v SS nadgrajen z vsestranskim relativizmom. Ni več konsenza glede temeljnega subkulturnega fokusa, 8. "ready made" izraz – oblačila, dodatki se kupijo v za to specializiranih trgovinah Subkulturne prakse 90. (SS & S) izražajo družbene in kulturne spremembe, po drugi strani pa jih tudi same povzročajo in sooblikujejo.